

BES<sup>e</sup>DA

E L E K T R O N S K A   K N J I G A

*Valentin Vodnik*

Izbrane  
pesmi



O M N I B U S

BESEDA

*Valentin Vodnik*

**IZBRANE PESMI**

*To izdajo pripravil*

Franko Luin

*franko@omnibus.se*

---

**ISBN 91-7301-250-5**

---

*beseda@omnibus.se*

*www.omnibus.se/beseda*

---

## VSEBINA

<b>PESMI 1809—1814</b>	<b>5</b>
OD BLJAKA DO BUDUE	6
ZBUDI SE KRANJSKA MODRICA	7
ILIRIA OŽIVLENA	8
ILLYRIA REDIVIVA	14
NAJ PESEN UMETNA	20
PETER MALI	21
PREMAGOVA VESELJICA 1814	22
MIROV GOD	23
OD REŠEN JE SVET	24
<b>PESMI IZ ZAPUŠČINE</b>	<b>25</b>
NATURA JE LEPA	26
TE MOKRE JUNAKE	27
PIJANE BETICE	28
JE KU HAR'CA STARA	29
SMO STARE NOVICE	30
VOŠČENJE NOVEGA LETA	31
BUKVE JIZ KRAJNA	32
KITAJSKA MAČAHA	33
NAPIJTIK	34
VUK ESTRAJSKIH VOJAKOV 1813	37
KRATKE	41
<i>ŠÓLE SPÉT ESTRAJSKE</i>	41
<i>ZDRÚŽENCI 1813 DO 1815</i>	42

<i>LÉTO 1814</i>	43
<i>KRATKA PA KREPKA</i>	44
HOLDE KNABEN, ZARTE MÄDCHEN	45
ILIRIJA ZVELIČANA	46
MOJ SPOMINIK	53
MILJE	55
MILJCA	61
CVETJE	66
POMLÁD	68
BOHINSKA BISTRICA	70
JEKLÉNICE	73
VINSKE MUŠICE	75
OTOŽNIMU VINA	77
ISKRICE	82
DIES IRAE	85
ANAKREONTA, GRÉŠKIGA PÉVCA	89
<i>GOSLI</i>	89
<i>ŽÉNSKA MÓČ</i>	90
<i>LJUBÉZEN PÓBEČ</i>	91
<i>SLABIC</i>	93
<i>GOLOBÍCA</i>	94
<i>NEZNANA VOJSKA</i>	96
<i>SREBERIN KOZÁREC</i>	97
<i>VSI PIJÊJO RADI</i>	98
<i>LJUBÉZEN SÚŽINJ</i>	99
<i>LASTAVCA</i>	100
<i>POMLÁDI</i>	101
<i>LJUBÉZEN PÍČEN</i>	102
<i>SKERŽÁK</i>	103
<i>LJUBÉZNOVE PŠÍCE</i>	104

## PESMI 1809—1814

# OD BLJAKA DO BUDUE

Od Bljaka do Budue Ilirci pojo:  
Naš vajvod je Marmont, pozdravljen naj bo.

# ZBUDI SE KRANJSKA MODRICA

Zbúdi se kranjska Modrica  
Zadósti si spala do zdèj!  
Al ní očitna pravíca,  
D' obúdena bóš za naprej?

## ILIRIA OŽIVLENA

NAPOLEON reče:

Iliria vstan!

Vstaja, izdiha:

Kdo kliče na dan?

O vitez dobrótni

Kaj Ti me budiš!

Daš roko mogóčno,

Me gori deržiš!

Kaj bodem ti dala? —

Poglédam okróg,

Izlóčit ne mórem

Skor svojih otrók.

Kdo najde Metúlo

In Terpo moj grad?

Emona, Skardona

Sta komaj poznat.



Nazaj spét junake  
Kdo bode mi dal,  
Ki jih se Spartanski  
Je vajvoda bal?

Od nékdaj snežníki  
So najina last,  
Od tód se je naša  
Razlégala čast.

Je Galian hraber  
Na Padu, pred njim  
Dorašen je trésel  
V' ozidju se Rim.

Žé močen na morju  
Ilirjan je bil,  
K' se ladie tesat  
Je Rimic vučil.

Počasi pa Rímic  
Na vojsko ravná,  
Se morja navaja  
Premaga obá.

Široko razgraja  
Per sedem sto lét,  
Al sprave sosédnje  
Ni hotel imét.

Od séverja pride  
Nad njega vihár,  
Nevrédne gospóde  
Iz viškiga vdar'.

Zdaj Branci in Gótje  
In Némci slové,  
Ilir pa v' tamníce  
Pozablene gré.

Dva sedem sto soncov  
Zaraša ga mah,  
NAPOLEON trébit  
Vkaže mu prah.

Ilirsko me kliče  
Latinic in Grék,  
Slovensko mi pravio  
Domači vse prék.

Dobrovčan, Kotòran,  
Primoric, Gorénc,  
Pokópjan po starim  
Se zov c Slovéc.

Od perviga tukaj  
Stanuje moj ród,  
Če vé kdo za drujga,  
Naj reč'e, odkód?

Z' Bilípam in Sandram  
So jméli terd boj,  
Latince po mokrim  
Strahval je njih roj.

Zveličana bódem,  
Zavupati smém,  
Godí se eno čudo,  
Naprej ga povém.

Duh stópa v' Slovénce  
NAPOLEONOV,  
En zarod poganja  
Prerojen ves nov.

Operto eno roko  
Na Galio jmam,  
Ta drugo pa Grékam  
Priazno podam.

Na Grecie čelu  
Korinto stojí,  
Iliria v' sercu  
Európe leží.

Korintu so rekli:  
Helensko okó  
Iliria perstan  
Evrópiní bo.

## ILLYRIA REDIVIVA

Napoleon dicit:  
Illyria surge!  
Surgitat, suspirat:  
Quis vocat in lucem?

O Heros benigne,  
Num tu me excitas!  
Porrige manum potentem,  
Me exectam sustines?

Quid tibi offeram?  
Adspicio cireum,  
Non possum discernere  
Fere meas proles!

Quis invenit Metulum  
Et Terpon meam arcem?  
Emona, Scardona  
Sunt vix agnoscendae.

Retro-iterum fortes  
Quis mihi dabit  
Quos spartanus  
Dux extimuit.

Ab antiquo alpes  
Sunt nosirum amborum pcculium  
Ab hinc nostra  
Resonavit gloria.

Gallo est bello-strenuus:  
Ad Padum, pral' illo  
Adulta tremuit  
In muris Roma.

Jam potens in mari  
Illyrius fuit,  
Quum naves asciare  
Romanus disceret.

Paulatim vero Romanus  
Bellum parat,  
Mari adsuescit,  
Vincit ambos.

Late grassatus  
Circiter septem centum annos;  
Ast concordiam vicinalem  
Noluit habere.

Ab Aquilone venit  
In eum turbo;  
Indignos Caesares  
Ab alto pereutit.

Jam franci, gothi  
Et germani, nominis  
Fama — clarescunt;  
Illyrius autem in tenebras  
Oblivionis abit.



Bis septem centum soles  
Crescat — super illo muscus.  
NAPOLEON detergere  
Jubet ei pulveres.

Illyriam eum vocat;  
Latinus et graecus,  
Slovenos se dicunt  
Indigenae omnes passim.

Ragusinus, Catarinus  
Littoris accola, Carniolus-superior.  
Colapianus more — antiquo  
Se vocat Slovenum.

Ab origine hic  
Colit ista gens;  
Si scit quis de alia  
Dicat: unde?

Cum Philippo et Alexandro  
    Illis fuerunt dura bella  
Latinos in udo metum — incutiens —  
superabat  
    Ipsorum examen.

Magnificata ero,  
    Confidere audeo;  
Fit quoddam miraculum,  
    Prae — illud — dico.

Spiritus intrat in Slovenos  
    NAPOLEONIS;  
Progenies pullulat  
    Regenerata tota tellus.

Unam manum innixam  
    In galliam habeo;  
Alteram vero graecis  
    amice porrigo.

In graeciae fronte  
Corinthos sita est  
Illyria in corde  
Europae jacet.

Corinthos fuit dicta  
Graeciae oculus,  
Illyria annulus  
Europae fiet.

# NAJ PESEN UMETNA

Naj pésen umétna,  
Naj mérjena bó,  
Nikdar ni prietna,  
Ak žali vuhó.

# PETER MALI

Peter Mali  
Se vam zahvali,  
De ste Francoza pobili  
In nam večin mir storili.  
Vivat Kožarija,  
Tudi štunfarija,  
Vivat mat Beržanka  
De se nam je nikolj ne zmanjka!

## PREMAGOVA VESELJICA 1814

Cesarja sta vgnala  
Hud vojskini krik,  
Francozu pa dala  
Pravičen mejník.

Mladenče vuhájo  
Kdar stavio mejô,  
Nas plésat ravnajo,  
Nam godce dajô.

Spomín bo; kdaj zmóte,  
Kdaj spor je minúl,  
Kdaj mir nam dobróte  
Na zemlo izsul.

Plesajmo, pozablen  
Pobèr se prepír,  
Vukajmo, povablen  
Z' nam rajat si mir!

# MIROV GOD

*11. dan serpana 1814*

Pubiči, Punčike  
Pulte marjétice,  
Zlatice, zvončike  
    Dans mirov je gód!

Splétajte vénčike,  
Šmarnice, kókale,  
Kresnice, pójdemo  
    *Mirivcu* naprót!

Trósili, vénčali  
Gaz *Premagávčovo*  
Milmu porèčemo  
    Zdrav dòšel Fronc bod!

Tvoje smo cvétice  
Se ti poklónemo,  
Ponižno prósimo,  
    Smil se sirót!

# OD REŠEN JE SVET

Od Rešen je svet  
Železnih nadlog  
Smo Froncovi spet,  
Zahvalen si Bog!



## PESMI IZ ZAPUŠČINE



# NATURA JE LEPA

Natura je lepa za modre može  
Otroci, nu babe se bavca boje.

# TE MOKRE JUNAKE

Te mokre junake  
Jegralcam enake  
Kreda pestí

Celo noč kverio  
Si gerle merio  
Kter več derží

Tožlivi kvartajo  
Norčie imajo  
Dneve more

Od jègre vstanejo  
Mošnico manejo  
Tamno dobe.

Ni notri božjaka  
Domá reglá sraka  
Strehe reže.

## PIJANE BETICE

Pijane betice  
Ku vinske mušice  
K' sodu lejte.

Kup'ce 'zvrājujejo,  
S' kredo plačujajo,  
Mokri možje.

Sromaštvo jih čaka,  
Dolžnikom bo tlaka,  
Na kant hite.

## JE KUCHAR'CA STARA

Je kuhar'ca stara,  
Ne mara za del,  
Da ogenj ne vgasne,  
mehljajva pepel . . .

## SMO STARE NOVICE

Smo stare Novíce,  
Negódne drobníce,  
    Nam dobri so kótje  
    Za délat napótje;  
Se bomo zmedíle  
Iskavca dobile.  
    Pretekla bo zima,  
Zastojin nas iše:  
    Nobèden nas nima,  
Ko jez' in Bukvíše.

# VOŠČENJE NOVEGA LETA

Za nov' let' ne vém,  
Perneslo kaj bo —  
Ga mislim pregledat',  
Ob letu povédát:  
Kak dobro je b'lo.

# BUKVE JIZ KRAJNA

Bukve jiz Krajna

Polne drekajna:

{ Na pol nezdela,

{ Sledni ma celiga!

{ Nikar nezdela ga

{ Pusti mu celiga!



# KITAJSKA MAČAHA

Kitajska Mačaha  
Vsak mesec cvedè,  
Če se z' pol vode  
In vina poliè.  
Za vezílo jo pošle Vodník  
Njé nemaren skerbník.

## NAPIJTIK

Perpekal je današni dan,  
Na žejo diši pjit,  
Navratnik je podert, je vgnan,  
Le berž si ga naljit:  
Kar je možá,  
Mi terči ga!  
Kaj, vi vsi? — Da, mi vsi! — žé veljá!

Junáči vince ga zarés,  
Kdor možki ma občút,  
Jegrá mu pukšín terd oblés,  
Zadeva mu njen but,  
Kar je možá,  
Mi terči ga!  
Kaj, vi vsi? — Da, mi vsi! — žé veljá!

Med nam nobene šeme ni,  
Deb mož li v' sanji bil,  
Če pride vrag, če perverší,  
Bo tkoj ga v' beg podíl,  
Kar je itd.

Kdor terdno suka v' boju se,  
Soprotne drega znak,  
Ko zid nevmaknen biti vé,  
Korén je ta junák  
Kar je možá,  
Mi terči ga!  
Kaj vi vsi? — itd.

Komur nevarnost mar ni nič,  
Ki vurno dere v' boj,  
Ki ročno buta mu glavič  
Na mah perpravlen koj,  
Se čut' moža  
Mi terči ga,  
Kaj itd.

Kogar ne straš' pekléni vrag  
Ga gre na tla podert,  
Mu vselej gotov je premag  
Ga ne podcre smert,

Je kaj možá,  
Naj terči ga,  
Kaj itd.

Navratnika kir zapodí,  
Potépin da mu list  
Dežele njemu prevdóbí,  
Resnično reče tist:  
Sim kaj možá.  
Ta terči ga.  
Kaj itd.

## VUK ESTRAJSKIH VOJAKOV 1813

*(Preslovenjen iz Nemškiga)*

Estrajec zavukaj —  
Otožnosti noč  
Je zginla, tvoj Orel  
Iz spanja poskóč'.  
Premišlama dobro  
Nameri svoj meč,  
De motil ne bode  
Jevrope kdo več.

Estrajec zavukaj —  
Tvoj Orel odtod  
Rumenimu soncu  
Zaplava naprot.  
Okolo se vozi,  
Zasuka v' nebó,  
Nadélano vidi  
Na boje stezó.

Estrajec zavukaj —  
Na Moskve požár  
Puhteče v' žarjavci

Nakviškama vdar'.  
On Rosiski Orel,  
Na nébu ga maš,  
Pridruža se tvojmu,  
Bojvavski pajdaš.

Estrajec zavukaj —  
Že zdviga se ptič —  
Odklenjen k' obéma  
Tud Prajsov Orlič.  
Zdrav bodi Honcolar,  
Zdrav bodi moj brat,  
Prelépa trojica  
Se snida vojskvat.

Estrajec zavukaj —  
Le Švedski renčí,  
Lej kako mogočin  
Hudobo pestí.  
Lej siležu rjove  
Pravico na vuh,

Pred sabo podera  
Vse Levovi puh.

Estrajec zavukaj —  
Pirenajske goré  
Prijatla iz Londna  
C'lo nič ne deržé.  
Ravna se po Orлу  
Njegov Samoròg,  
Brancoskim zgrajavcam  
Zabada se v' bòk.

Estrajec zavukaj —  
Tud Pajerski Lev  
Železje, ki ga je  
Na nogah imev,  
Razbije, začultí  
De je po pravic'  
Zagnati se v' boje  
Tebi navštric.

Estrajec zavukaj —  
Lej boben bombvá,  
Orlovska Levovska  
Prijazen veljá!  
Orlovčanski Orel  
V' roki ma voj,  
Oprostit Jevropo  
Jo vodi vu boj.

Estrajec zavukaj —  
Pozdvigni okó-  
Prot nebu — od gori  
Vsa sreča ti bo.  
Estrajec zavukaj —  
Poroči Bogú  
Branciška, kir daja  
Nam oljko mirú.



## KRATKE

*ŠÓLE SPÉT ESTRAJSKE**1814*

Franciškova sénca  
Spét prejme Slovénca,  
Mir paha mu hlad:  
Delí med vučénce  
Pertrúdene vence  
Beršéna pomlòd.

*ZDRÚŽENCI 1813 DO 1815*

Se vitez bojuje  
Ne lahko še tak,  
Ga združen strahuje  
Europin voják.

*LÉTO 1814*

Lanska pratka stavi:

Želézen trésk in bronov gróm,

Létašna pa právi:

Očéta, pokoj, mir dobóm.

*KRATKA PA KREPKA*

Kdor bíje tovarše  
S polénam, ni moj;  
Za dom naj se mahne  
Pa v' terdimu bój'.

# HOLDE KNABEN, ZARTE MÄDCHEN

Holde Knaben, zarte Mädchen  
Pflücket, Maßlieben,  
Gold- und Glockenblumen,  
Heute ist das Friedensfest.

Windet Kränzchen  
Aus Marz- und Kornblumen  
Und Jakobsbraut, wir ziehen  
Dem Friedensstifter entgegen.

Wir bestreuen, bekränzen  
Die Bahn des Siegers,  
Rufen dem Zärtlichen zu:  
Im Wohlseyn willkommen sey Franz!

Dein sind wir Blümchen,  
Tief gebeugt huldigen wir Dir,  
In Demuth flehen wir,  
Sey gütig den Waisen!

## ILIRIJA ZVELIČANA

Iz Dunaja kliče  
Illirja vstan  
Svobodnosti tvoje  
Napočil je dan.

Po starih pravicah  
Prijemi oblast  
In starmu jeziku  
Ováruvaj Čast.

Mat stara slovenja  
Se komej zavè  
V' očeh ji vesele  
Igrajo solzè.

Kdo čisla moj jezik  
Kdo zove me mat'  
Ga hočem al oča  
Al sina imenvat.

Čez lastne snežnike  
Po traku Vodà  
Junake sim svuoje  
Pelàla nekdà.

Po hribih po Dolih  
Raširjen njih rod  
Prisegnil je slavni  
Dunàvini prod.

Vindisa Vindona  
Slovenski ste blè  
Na nemcih slovencu  
Je Vindec jmè.

Tam zdavno zidàli  
Hazburski sò grad  
To prosto vozili  
Do morja zaklad.

Hazburci spoznajo  
Vindiski svoj vir  
In sùžnosti moje  
Prjazni namir.

Po kratki ločitvi  
Tolažni spomenj  
Prestala sim sklečih  
Raskòlnikov drenj.

Kjernejščan ne sebi  
Ne meni izvest —  
Razmeta razgraja  
Vse tare pod pest.

Ne misli mi biti  
Ne oča ne Kralj  
Za deteta svoje  
Se 'm serce ožalj.



Na glas sim mu pela  
Rimljanov zapad —  
Gluhej pa ni tarme  
Ko Viteski glad.

Sim pela »jes perstan  
Evropini bom«  
Ne dà me nevesti  
Se vdere na lom

Kar stane od burje  
Osvetni vihàr  
Evropa enako  
Pogòltnika vdàr.

Jzbudi se pesem  
Očišenih vust  
Od starga očeta  
Dat' hvalni okust.

Pri svetli dobrotni  
Po Rudolpu Vnuk  
Ti vstaviš pravico  
Besedo in' Vuk.

Narave slovenske  
Oživleni kal  
Bò Cvetjom in' sadjom  
Cesarstvo obdal.

Ti skupiš Evropo  
Dat' roke si v' stren  
Da sebi prisega  
Svet vekomi sklen.

Na sercu s' mi raste  
Me Babico veš  
Med svoje pristare  
Kraljice me deš

Me sebi zapletaš  
Med slavni svoj venc  
Zveliča me tebi  
Moj zvesti slovinc.

Samica ti dajam  
Dost pridnih otrok  
Premnogih pa sestram  
Pridružena rok.

Te slovejo Pola  
Tersat ino Terst  
Premorje Dinarsko  
In' hribje poverst.

Zagàjnata Drava  
In Sava svoj šum  
Rogùlje Triglava  
Odglasajo hrum.

Je sosed vesolnim  
Po svetu moj dom  
Vezilo vsih polkov  
Po mokrim ti bom.

## MOJ SPOMINIK

Kdo rojen prihodnih  
Bo meni verjél,  
De v' lejtih nerodnih  
Okrogle bih pel.

Ne žvenka, ne cvenka,  
Pa bati se nič;  
Živi se brez plenka  
O petju ko tič.

Kar Mat je vučila,  
Me mika zapet,  
Kar starka zložila,  
Jo lično posnet.

Redila me Sava,  
Ljublansko poljé,  
Navdale Triglava  
Me snežne kopé.

Veršaca Parnasa  
Zgol svojiga znam,  
Inaciga glasa  
Iz gosli ne dam.

Latinske, Helenske,  
Tevtonske vučím,  
Za Pevke Slovenske,  
Živím in gorím.

Ne hčere ne sina  
Po meni ne bó,  
Dovolj je spomina:  
Me pesni pojó.

# MILJE

Nikólj še v' nadlégi  
Mat! Miljče ni bil,  
Zdaj Milje v' zadregi  
Kakob' se izvíl!

V' coklicah rasel  
V' ličnatmu plaš'  
Je dróbnico pasel,  
Ji piskal na paš'.

Topírka letéla,  
Pa sladko zaspal,  
Mu tašca zapela,  
Iz tamora djal.

Okrogliga lica  
Rujavče skaklá,  
Kjé gnezdi mu ptica  
Zalazvat pahlá.

Tovaršam pa tičke  
Karkolj jih je vjel,  
Očetu dobič'ke  
Povedat vesel.

Zdaj konje opravla,  
So ptiči na stran,  
Ga druga zabavla,  
Jo sliši undan:

»Če nè sim žopanja,  
»Pa štejem zlató.  
Al Miljetu sanja  
Vsa prazna to bó.

Mu poje podlasca:  
»Mam bele roké,  
»Pa kódrasta lasca,  
»Se spletat ne hté.



Jo praša: »Koljk zala  
»Bo mescov deklič?  
»Veš, mala je hvala,  
»Ak družga ni nič'.

So pridne Poljanke,  
je hudih še več,  
Tud ne so Gorjanke  
Mi dobre vse reč.

Pa kaj se priméri —  
Mat, Jeno dobím,  
Ta meni se vpéri,  
De pò nji medlím.

Gre sonce, gre ljuna,  
Pokoja ni v' men',  
Spé druji, al una  
Je v' Dragi Zelen'.

Za gnezdica nove,  
Za Slavčico vém,  
Nikomur te love  
Povédát ne smém!

Te ptiee, te najde  
Na znanje ne dam,  
Vam vedit se zajde,  
Kaj blaziga mam.

Povumna, pobožna,  
Pripravna je nam,  
Dost meni premožna,  
Podobna vsa vam.

Ji Miljica pravio,  
Res Miljena vsa —  
Me sreča — jo prašam:  
»Bit naša bi htla?

Pak oči nje jasne:  
»Če dajo me teb —  
Ji zerklice vgasne,  
Ga verže po seb.

Mat! Oča so djali:  
»Oženit se glej,  
»Jo bomo vže zbrali,  
»Kaj meniš povej.

»Bogata, so rekli,  
»Ponudba nam je.  
Stem serce m' opekli,  
De v' meni merjè.

Res, dali men voljo —  
Pa snubiti koj  
Bogato njim boljjo —  
Je djano z' menojo.

Ne pisano kriljce  
Ni mar mi, ne svet,  
Brez blažene Miljce  
Ni meni živét.

Napravte Očeta,  
Deb hôtli m' jo dat,  
Sprosite m' dekleta,  
Sej moja ste Mat.

## MILJCA

Solze pretákala,  
Šmarnice pléla,  
Miljeta čakala,  
Pesnico pela:

Kaj nek odlašajo!  
Sej mi je rekel.  
Kaj se zanašajo?  
Čas bo le tekkel.

Izbica materna,  
Hram pak očetav,  
Davno vže gornico  
Men je obetav.

Res da sim jokala,  
Vnebo zdihvala,  
Misel mi pokala,  
Bi se le vdala.

Sanja m' se, — djalo je  
Nekaj v' oblacih:  
Dobriga malo je,  
Bog daj več tacih!

Najdia si zvoljega,  
Glas meni poje,  
Nimaš ga boljega,  
Ves je po tvoje.

Sreča me, — rekla sim:  
Kaj sim nek rekla?  
Vlica zapekla sim,  
Pa domu tekla.

Oča mi svetvajo,  
Svetvajo Mati,  
Taša m' obetvajo,  
Česa se bati?

Kiti prepletate  
Gosti mi glavo,  
Roki vumevate  
Domsko opravo.

Tastu sinovlja bom,  
Hčerka pa Taši,  
Hiši navado vem  
Naši jen vaši.

Miljca sim miljena  
Dičniga svojga,  
Milje pa miljen je  
Serca ves mojga.

Sreča res draga je  
Čedniga lica,  
Več pa mu blaga je  
Serčna resnica.

Kaj nek odlašajo?  
Sej mi je rekel.  
Kaj se zanašajo?  
Čas bo le tekel.

Skrinja natlačena? —  
Gorša zaveza? —  
Sladivka spačena? —  
Kdo me spodleza?

Če me ne vzamejo,  
Miljču ne dajo,  
Me druj' ne vjamejo,  
Grade naj majo.

Samši bo Miljica  
Jagneta pasla.  
Dokler bo kitica  
Siva dorasla.



Solze pretakala  
Proti zagrebu,  
Miljšiga čakala  
Gori na nebu.

## CVETJE

Je jablan, kosmači  
Na vejah berstó,  
Nje jabka oblačí,  
Kdar zórjo, zlató.

Pred vežo ta cvétka  
Se preza muzgóč,  
Vsa vá-njo se Metka  
Zamakne rekoč:

Od dé te cvetène!  
Lepotíš mi dóm,  
Polepšaj tud mene,  
Obrala te bóm.

Ta vejca bi lascam,  
Ta v' nédrije šla:  
Z' opisanim pascam  
Pač zala bi bla.

Si cvetja nabrati  
Je zlega kaj mar? —  
Zavpíjejo Mati:  
Lik téga nikar!

Nevumca — bi rada  
Polejti sadú,  
Nemoj mu spomlada  
Obrati cvetú.

## POMLÁD

Pomlad je zázelenéla,  
Zemla si cvetje odéla,  
Gospódič iz mésta zletí,  
Komédie, šéme pustí.

Lépš' je omládena trava,  
Lubša je hladna dobráva,  
Pastirci jegrajo si spet  
Vse zernih je živo deklét.

Nedolžnost, jasno veselje,  
Zdravje, neznamlene želje,  
Prebivajo v' kóči domá,  
Ki mesto jih malo pozná.

Zdiha, smehlá se mu lice,  
Mehke podaja ročíce,  
Poskuša pa jáblance trést  
Navada je taka pri mést.



Mladega, Mladi spoznajo,  
Grédo naj! slovo mu dajo:  
    Tu rase ves bodeč' osát,  
    Tu léta prestékel obád.

Kaj ne? bi pómladováli,  
Hrušec do hrušee zmajali?  
    Pa potle jo vpihal' od tód,  
    Ko mésten pred znajo gospód.

## BOHINSKA BISTRICA

Spod Lisca skaka  
Bistrica,  
Pevska se vnema  
Iskrica.

Pojd in obrazi  
Z' čertami,  
Živo mi pisaj  
Z' barvami,

Da se vpodobi  
Beli slap  
Spenjenja zvirka  
Puh in hlap.

Zlata po njemu  
Ribica  
Jegra po šumu  
Postrevca.

Po steni pleza  
Skalni sin,  
Objema zelen  
Jo beršlin.

Na robu sedva  
Verh Dobrav,  
Kdob' se po méli  
Derknit bav?

Zna se še gladka  
Derčica,  
Pobča k' je vzela  
Bistrica.

Smukne po Vodno-  
Kosovo,  
Butco si prašne  
Nosovo.

Vodica vanj za-  
gledana,  
Mlahno prestreže  
Ljubiga.



## JEKLÉNICE

Ne prašam, ne baram  
Kaj gosci pojó;  
Le samo to maram,  
De kladva tekó.

Cigan se preverne  
Zapoje ci-bú,  
Od strune sreberne  
Ni lepši glasú.

Pišale debéle  
Zda v' ješo germé,  
De jiskre veséle  
Nad streho leté.

Pa kota vže rase,  
Mašël se varí,  
Se voglja napase,  
Pod kladvo hití.

Ta tanka — ta tósta,  
Prepeva ves dan:  
Bol zerna je gósta,  
Bol majster iskan.

## VINSKE MUŠICE

Ženicam Mušicam  
Duh vinski je znan,  
Od vode jih bode,  
Je močnik neslan.

Dolenko, Gorenko  
Le vinček ohran',  
Še take namake  
So tudi v' Lublan'.

Je mlada, ga rada  
Saj merco vsak dan,  
Je stara, ne mara  
Se petih ne bran'.

Ga studna odljudna  
Si vtoči na stran,  
Ni čudne, negudne,  
Deb nè bil serklan.

Popivka ga čivka,  
Bod slab al močan:  
Pa sveta mu péta  
Posréba še kan.

## OTOŽNIMU VINA

*Iz Nemškiga*

Kàj tičí v' glav'?

prav

Teb' sósčik, in

vin'. —

Kaj ti je mar,

kar

Délajo v' lun'?

sun'

Téžo, naj plan'

stran. —

Kaplice vží,

pí!

Muham slovó

bó.

Kaj bi se bav'?

prav

Sklénica, in

vin'.

Hrustav de srén

ven'

Travo, de snég  
brég  
Béli, de léd  
spét  
Ožlébča hrast,  
Čast  
De mu 'n pa móč  
póč,  
Znak se obés. —  
Rés  
Ga burjin gróm  
lóm',  
Gré mu krepóst  
tros't. —  
Grozdek pa — viš!  
piš  
Hran' teb' ta lè  
šè. —  
Tèrsica lej  
zdej,

Dréma ji list  
čist'  
Ves ves osút,  
čut'  
Teb se mertvâ: —  
Pa  
Po novmu jók'  
sók,  
Ta k' odobrí  
kří,  
Vinski beráč  
tlač'.

Kaj ti je jáv?  
prav  
Kozarec in  
vin,  
Če zrèš nazaj,  
kaj  
Je, blazga več  
preč. —

Če v' obervéh  
sméh  
Ti mal na kis  
vis'. —

Če te na mäh,  
päh!  
Žalost in trud  
grud'.  
V' tak' nevól'  
zvól'  
Bit še tud živ  
siv. —  
Ni te za vrat  
tat. —  
Téža naj plan'  
stran:  
Kaplice vží,  
pí!  
Muham slovó  
bó.



Zjasni se v' glav,  
prav  
Kralj David, — in  
vin  
Sebi pervoš',  
boš  
Bóga vesél  
pél.

Če si v' težáv,  
prav  
Davidov sin:  
vin'  
Nudi v' nadlog'  
Bog  
Tmu k' se pertóž'  
móž'.

## ISKRICE

*Iz laškiga*

Iskrice vsih cvetov hvala  
Vidim, de ste košatláte,  
Ste veséle, se bahate,  
Le zato ker vas je zbrala,  
    Ker se z' vami lepotíči  
    Zlatka hvala mej dekličí.

Iskrice prevzétke male  
Reči moram, nesmem kriti,  
Bol je vam mej travo biti,  
Bi na polju raj' ostale  
    Srédi drujga cvetja rés de  
    Ste presvetle bele zvézde.

Al pod onim licam stati  
Na tem nádriju počivat  
Ker s' ljubova zvol' prebivat,  
Vse lepote vkupi zbrati,  
    Vaša hvala je zgublèna  
    Vaša bljava zatoplèna.

Bol je biti v' cerkvi hladni  
Pred svetniki bi cvetéle,  
Tam bi vam o preživéle  
Lepih zarij šest in dva dni:  
    Zdaj naróčeju nabrane  
    Bote v' mogleju končane.

Žé zaglédam, mal po malo  
Kako vénejo lepòte,  
Vé nesrečne, vé siròte!  
Preveč ognja da zerkálo  
    Žarja preveč na vas meče  
    Okó Zlatke vse goréče.

Ble z' menoj préd govoríle,  
Ne hodíte, bi bil rékel  
Na ta módríc, vas bo spèkel,  
Vas obervi posmodíle:  
    Za svet nédrija ne prašat,  
    Na očí se ne zanašat!

Za svet nedrija ne prašat,  
Bi bil rekel, je nevarno,  
Bi bil rekel, je soparno  
Na oči se ne zanašat  
    Vse prehitro vé prepróste  
    Se opadle na tla boste.

Vidim žé, vas vidi vsaki  
De lepota vam docvéta  
Se na kril', na rób obléta  
Dol na znožje pada znaki  
    Deb stopáli ozdravlale  
    Oči lepe kar so žgale.

Iskrice vé košatíce  
Kar sim pél od vaše zgube  
To zadéva serca lube,  
Serca lube, preprostíce  
    Za svet nádrija ne prašat!  
    Na oči se ne zanašat!

## DIES IRAE

*po slovensko*

Dan poslédni pride sila,  
Zemla v' prah se bó zvaljila  
Priča David, in Šembíla.

Kaj trepéta bó prebíti,  
Vidil bom sodníka priti,  
Vsako vést na tank' odkriti?

Čudno gróm trobente kliče,  
Skozi dole, morje, griče  
Žene k' sódbi vse merlíče.

Stermí smert, in tud' natvóra.  
Kadar pred sodnika móra  
Stvar mu dolžna odgovóra.

Bukve bodo odperáne,  
Pričo vsih nadrobno brane,  
Ne bo míslice neznane.

Kadar dojde sodnik zvesti  
Pravdo delat sledni vésti,  
Brez podkupa brez obrésti;

Takrat duša kaj porèče,  
Kam siróta se zatèče,  
Ko pravičnih serce peče?

Kral prestrašne velikósti,  
Svet raj dájaš po milósti,  
Sodi me po svoj' blagósti!

Mili Jezus, kir si zá me  
Volno križ zadèl na rame,  
Ta dan, prosim, pozri ná me!

Duše milo si ti ljubil,  
Jih nevéste v' nébo snubil,  
Bo tvoj trud zastón se zgubil?

Sodnik právdniga mašvanja,  
Men' dodeli odpušanja  
Zdaj pred dnevam obsojvanja!

Duša vboga zdiham kriva,  
Rudečica me pokriva  
Milost tvoja naj me vmiva!

Majdaléno odvezuješ,  
Dizmu svet raj obetuješ,  
Men' zavúp tud oznanuješ.

Prošnje moje so nevrédne,  
Daj mi želje, misli čédne,  
Da ne grédem v' ognje védne!

Daj per ovcah mesto meni,  
Ne med kozle me zakléni,  
Smilen me na désno deni!

Ločióč, kar jc preklétih,  
Na levično stran odšteti,  
Reci meni v' družbo svetih!

Dol do tal kolén' poderto,  
Po spokórno serce sterto,  
Nebo, mólim, stor' odperto!

Dan ta solzen žé prihaja,  
Kir iz praha meso vstaja,  
De bo sójen človek krivi,

Daj odpústik mu Bog živi!  
Jezu smíleni pastir,  
Dari dušam večni mir!



## ANAKREONTA, GRÉŠKIGA PÉVCA

*nektere pèsni iz gréškiga po slovensko***GOSLI****I.**

Zapojem od Atrejcov  
Zapojem Kralja Kadma  
Pa gòsli mi po strunah  
Ljubézna pojo samga.  
Preménjam un dan strune,  
Popravim céle gòsli,  
Zapojem korenjaštva  
Heraklove. — Pa gòsli  
Odpévajo ljubezna. —  
Tedaj mi z' bogam hod'te  
Vojšaki! — sej mi gòsli  
Ljubézna pojó samga.

## ŽÉNSKA MÓČ

### II.

Natvóra roge volu  
Kopíta dala konju  
In berze skòke zajcu,  
Zobàt pa góbec lévu;  
Plavute dala ribi,  
Letavke dala ptici  
Pa móžu modro glavo. —  
Kaj nék bi dala žénski?  
Kaj nék? Lepòto da ji. —  
Lej ta je vsa njé bramba  
Ta réžeca njé sulca:  
Želèzo, jèklo, vòginj  
premaga žénska lépa.

*LJUBÉZEN PÓBEČ**III.*

Un dan lih opolnòči  
Na néb' ki Burovž kermi  
Ob vóje malga Vóza,  
Ki vse glaséče stvari  
So trudne pozaspale  
Ljubézen butat pride  
Zapahe mojnih duri.  
Kdó zbija duri? — vpijem,  
Kaj sanje mi poderaš? —  
Ljubézen prav: Odprite?  
Sim déte, se ne bojte:  
Ves rôsin, pót sim zgréšil  
Po noči zdaj brez Lune. —  
To slišat, se ga smilim  
Vpihat svéčo skóčim,  
Odpéram; Lej, lej póbeč  
Samojstro nósi, vidim,  
Ma túl in perotnice!

Pa sédem na vognjiše,  
Ročice njemu z' dlanmi  
Ogrévam, in iz lascov  
Ožémam rosno vodo. —  
Ogrévši pa se, reče:  
Podajte lók, poskusva  
Samójstro, je lé rôsa  
Kaj škodla moji struni? —  
Napne — strelí — vsadí mi  
Sréd játer svojo pšico. —  
Se zmuzne — prov' smehlàje:  
Moj gost, veséli bódte,  
Sej lók mi je bre' škóde, —  
Pa vas bo sklélo v' sercu.

*SLABIC*  
*VII.*

Gredóč Ljubézen vurno  
Z' opalenim je drógam  
Me gnal mu teči v' versto. —  
    Skoz bistrice, skalovje,  
Skoz góše pa tekóčga  
je pičila me kača. —  
    Per nosu lej mi duša  
Vhaja, skor mi vjide. —  
Pahlà m' Lubézen lice  
Z' letávkama, jen pravi:  
Preslábi stègar zá-me!

*GOLOBÍCA**IX.*

Preljuba golobíca,  
Od kód, od kód mi létaš?  
Od kód mazila toljko  
Po nébu mi letéča  
Izdihaš in izkapljaš? —  
Kdó si? Kaj maš oprávit?

Anákreont me pošle  
Do pobča, do Batila,  
Do tistiga, vse ki zdáj le  
Kraljuje in strahuje. —

Me Lada so prodali  
Za pésnjico prejéto;  
Zdaj sim Anakreontu  
Kar kolj me je služabna,  
Sej vídiš, de jim raven  
Zdaj té le pisma nósim. —

Že pravjo, de me kmalo  
Oslobodíli bójo;

Pa jez, če tud' spusté me,  
Bom rada jim služabna. —

Kaj létala bi neki  
Po víšah, gorah, pólju,  
In pólskiga kaj jédla? —  
Mar zóblem njih pogáčo,  
K'jiz róke si jo pulim  
Anakreonta samga.

Pít dàjajo mi vina,  
K' napijajo s' ga sebi.  
Napivši se, pa pléšem  
In gospodarja svojga  
S' perótimi pokrivam  
Pa trudna, na njih góslih  
Zadrémam in počivam. —

Vse véš jezkáč. — pober' se!  
Lej kàk s' me zblebetúljl,  
Še kauke niso take.

*NEZNANA VOJSKA*  
*XIV.*

Ti poješ boj Tebanesk  
Un vojsko Podtrojansko  
Jez pa nadlôgo svojo. —  
Ni kônj, ni pešec, ni ne  
Tud vergla ni me ladia. —  
Me je neznana vojska,  
Ki stréla jiz očesov.



*SREBERIN KOZÁREC  
XVII.*

Hromák, kovač iz srebra  
Vumetno mi naredi,  
Ne vojskniga vorožja —  
Kaj vojska mar je meni?  
Kozáre mi kòvaj vovil,  
Globòk: kar je mogóče,  
Okolj mu pà vpodóbi,  
Ne zvèzd, ne kol, ne vóza  
Ne kjisle dževne zvézde  
Čmu nék so Gostosévcí? —  
Čmu meni Velki Burož? —  
Nadólbaj vinske tertè,  
Po njih srebèrno gròzdje  
Ljubezna jen Batila  
Pa zlata — de ga bosta  
Mastila z' Vinodájem.

*VSI PIJÊJO RADI  
IXX.*

Mat — černa zemlja pjejo  
Njih pjejo pa drevésa,  
Studence pije morje  
Pa morsko vodo sónce,  
Svetlòbo sončno Luna. —  
Kaj brante men' prijatli  
Ak pijti me je vólja?

*LJUBÉZEN SÚŽINJ*  
*XXX.*

So Vumnice Ljubézna  
Lepòti dale v' sužnost. —  
Odkupšino ponudši  
Pa jišejo Mat — Lada  
Iskúpiti Ljubézna. —  
Le réš' ga, kdór si bódi! —  
Ne pojde — rajš' ostane,  
Je služit se navadil.

*LASTAVCA*  
*XXXIII.*

Ti Lastavca preljuba  
Z' od jugo v' sléme prideš  
O tòplim lejtu gnézdiš  
Znad glave gréš mi v' zimo  
Prot Mempu na Ponilje, —  
Ljubézen pa mi v' sercu  
Neodlegaje gnézdi, —  
Mladiček ta spelán je,  
Pa vuni je še v' jajcu  
Napol se ta prekljuval. —  
Prečivkajo mi cël dan  
Negódniki jen zjajo —  
Zvaljénce neletéče  
Mi starci pjitat hodio;  
Odpjitani pa precej  
Začnejo lèči mlàde. —  
Kaj nék tedaj bo z' mano?  
Mogóče ni mi toljko  
Odplašiti gnezdáčov!

*POMLÁDI  
XXXVII.*

Lej! trósio v' pomladji  
Prijáznice Gošavko. —  
Lej lej! valove morske  
Tihota bóža gladí. —  
Lej — raca vaka, plava,  
Lej žerjav hodi, krika  
Pa jasno sonce svjeti,  
Bečé meglene sence, —  
Se bljiska délo poljsko  
Sad oljkini rodi se,  
Oblač' se vinski pòtok,  
Cvetóč binglá dozórik.

*LJUBÊZEN PÍČEN*  
*XL.*

Ljubezen v' gošávki  
Počjivati čebeljce  
Ni vidil: — Kàr ga pičla  
Je v' perstec. — Maha z' rokco,  
Jo piha, jihti, véka,  
Zletí jen teče hitro  
Do lépe mater — Lade  
Ojójme, mati, vpije,  
Ojój; poglejte, vmiram;  
Me káčica je pičla,  
Ma krijla, léta, kmetje  
Jo kličejo čebeljco. —  
Mat rečejo: Kaj zèlo  
Čebeljno boli tebe'? —  
Kak šé, kaj déš, pa pšíce,  
Ljubézen, k' jih ti strélaš?

*SKERŽÁK*  
*XLIII.*

Skeržak pač blager tebi!  
Na verhu ti drevésa  
Popijše kaplo rose  
Prepévaš po kraljévo. —  
Sej tvoje tó le vse je  
Kar kólj na polju vidiš  
Kar kólj po gózdu raste. —  
Te radi imajo kmétje,  
Ničémur ti ne škodiš,  
Čestijo te vmerjóci,  
Polejtja sladki prèrok!  
Vumétnice te ljubio  
Zaljubo te jma sonce  
K' je vójster glas ti dalo.  
Ne tare tebe starost  
Sin zemljin, módri, pévčik,  
Maš bélo kri, — si zdravžek,  
Nebésčanam enák ves!

*LJUBÉZNOVE PŠÍCE*  
*XLV.*

Kováľ je družé Ladin  
Kovačnici v' Lemnojski  
Ljubéznu streljne pšíce  
Iz tèrdiga želéza. —  
Kaljili vojste Lada  
So v' sladkim méd' k'je žovca  
Ljubézen va-nj permésil, —  
Vodan pa, pridš' iz boja  
Maktaje teško suljco  
Ljubéznov' pšíc' se sméja. —  
Ljubézen prav': tézejša  
Je tá le — skus', boš vidil. —  
Plesk na, — jo jmaš? imaš jo, —  
Nasméjajo se Lada;  
Vodàn, joj mè! zastóka:  
Res težka — težka! zdèr jo! —  
Ljubézen prav: imaj jo. —



[www.omnibus.se/beseda](http://www.omnibus.se/beseda)

**ISBN 91-7301-250-5**